

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2003-2318

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Pyysiäinen, Jarkko			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Luottamus hyvä, epäily parempi? Kognitiivinen ja kehysanalyttinen tulkinta epäilyn vaikutuksista Lahden hiihdon maailmanmestaruuskilpailujen dopingskandaalissa vuonna 2001			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2003-09-15	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 118 s + liite 30 s
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan epäilyn asemaa sosiaalisessa havaitsemisessa sekä teoreettiselta kannalta että empiirisesti media-aineiston valossa. Lähtökohtana epäilyn ilmiön jäsentämiselle toimii mediayleisöä järkyttänyt skandaali - vuonna 2001 Lahden hiihdon maailmanmestaruuskilpailuissa paljastunut laaja dopingaineiden käyttö -, jossa epäilyllä oli dramaattisia vaikutuksia julkiseen sosiaalisen havaitsemisen prosessiin. Syyllisten etsintä osoittautui tässä skandaalissa harvinaisen monimutkaiseksi tehtäväksi, mutta tästä huolimatta poikkeuksellisen laaja henkilöiden joukko sai osakseen voimakasta yleisön vihaa ja epäluottamusta. Näiden voimakkaiden reaktioiden virittämänä tutkielman tutkimustehtäväksi asetuu Lahden dopingskandaalin kehityskulun tulkinta epäilyn ilmiön näkökulmasta. Steven Fein työtovereineen on kehittänyt epäilyn ilmiön kokeellis-kognitiivista teoriaa pyrkien antamaan kuvauksen siitä, kuinka toimijoiden salattujen motiivien tunnistaminen vaikuttaa tarkkailijoiden päätelmiin toimijoiden käyttäytymisestä (esim. Fein & Hilton 1994). Salattujen motiivien asemaa kommunikaation ja sosiaalisten suhteiden määrittelyn kannalta on puolestaan tarkastellut Erving Goffman erityisesti kehysanalyysiksi kutsumansa näkökulman puitteissa (Goffman 1986). Yhdessä näkökulmat tavoittavat keskeiset dopingskandaalissa esillä olleet epäilyn ulottuvuudet. Tutkielmassa pyritään siten analysoimaan dopingskandaalia em. näkökulmista sekä esittämään tulkinta kokeellis-kognitiivisen ja kehysanalyttisen epäilyn teorian suhteista.</p> <p>Sanomalehtiaineistoon perustuvan laadullisen analyysin tuloksena esitetään, että kognitiivinen epäilyn teoria kuvaa osuvasti lähinnä dopingskandaalin alkuvaiheita, jolloin salatuista motiiveista vihjaava informaatio kommunikoitui ensimmäistä kertaa ja kohdistui selkeästi juuri tiettyihin toimijoihin. Tällöin tarkkailijat koettelivat monipuolisia selityksiä toimijoiden kiistanalaisena havaittuun käyttäytymiseen ja välttivät sitovia piirrepäätelmiä, aivan kuten kognitiivisessa teoriassa esitetään. Tällainen epäilyn prosessi kuitenkin muutti muotoaan, kun salatuista motiiveista vihjaavat viestit alkoivat toistua ja kohdistua yhä laajempaan ja epämääräisempään toimijoiden joukkoon. Tämän serauksena tarkkailijat pidättäytyivät sitovien käyttäytymiselitysten tekemisestä yllättäen myös silloin, kun salatuista motiiveista saatiin selkeitä näyttöjä. Tätä ratkaisevaa epäilyn muuntumista epäluottamuksen kierteeksi voi selittää kommunikatiivisten kehysprosessien näkökulmasta: epäluottamuksen esitetään juurtuneen tapahtumien normaaliksi tulkintaodotukseksi sen seurauksena, että laaja toimijoiden joukko käytti epäilyjen torjuntaan kehysstrategiaa, jonka elementteinä olivat 1) mahdollisten sisäpiirin jäsenten suojeleminen, 2) johdonmukainen vaikeneminen epäilyjä virittävästä informaatiosta ja 3) pyrkimys ulottaa selonteot myös muiden toimijoiden tilanteenmäärittelyt kattaviksi.</p> <p>Kognitiivisessa teoriassa kuvatuille päättelyprosesseille esitetäänkin vuorovaikutuksellisia reunaehtoja, joiden mukaan 1) vastaavuuspäätelmä edellyttää avoimeen kehukseen sitoutumista, 2) epäily ja vaihtoehdotiset käyttäytymiselitykset edellyttävät kilpailevien kehysten tunnistamista ja 3) epäluottamus edellyttää jatkuvan lavastuskehysten olettamista.</p> <p>Tärkeimmät lähteet olivat Fein, S. & Hilton, J. L. (1994). Judging others in the shadow of suspicion; Goffman, E. (1986). Frame analysis ja Goffman, E. (1959). The presentation of self in everyday life.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords kognitiivinen teoria kehysanalyysi sosiaalinen havaitseminen - epäily - luottamus doping - Lahti - 2001 hiihto - maailmanmestaruuskisat - Lahti - 2001			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			